

Передплата

до «РУСЛАНА» вноситься:

в Австрії:

за члнй рік . . . 20 мар.
в рік року . . . 10 мар.
в чверть року . . . 5 мар.
в місяць . . . 1-70 мар.

З границею:

члнй рік . . . 16 рублів
або 36 франків
в рік року . . . 8 рублів
або 18 франків

Єдине число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вираеш ти очі і душу як виреш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ти серце і віра руска.» — З Рускагозних псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свята
о 5^{1/2} год. пополудні.

Редакция, адміністрация і
експедиция «Руслана» під
ч. 1. п. Дембровского (Херу-
цини). Експедиция місцева
в Агенції Соколовского в
пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
напередне застережене.—
Рекламації неопечатані
вільні від порта.— Огоже-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надсіланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Робота третьої думи.

(Δ) Вже два тижні минуло з того часу, як нова дума почала свої роботи в Таврійській палаті. Коли збирали ся перші дві думи на свою роботу, проявляло ся в широких верствах народних Росії велике одушевлення, горяче спочуванє, покладано великі надії на діяльність думи, а день відкриття думи обходжено не наче народний празник.

Сим разом відкритє нової думи відбуло ся непомітно, без усякого гомону, а широкі верстви народні, зневірившись, віднесли ся до сеї події зовсім байдужно, мовчаливо.

І нічого дивувати ся, бо вже до самих виборів відносили ся широкі верстви народні байдужно, не покладали тих надій на вислід тих виборів, якими були переняті при виборах до перших двох дум. Вислід виборів зовсім виправдав сю байдужність широких верств народних. Вправді ще й нині, хоч відомі вже назвиска всіх послів, хоч дневникарство розділило вже тих послів на всякі табори і сторонництва, не можна ще на певно сказати, яка буде політика нової думи, який буде вислід її роботи. Російска суспільність ще не вироблена політично і не видобула ся ще з пеленок, не має виробленого політичного поступованя, не має політичного вишколеня і політичної традиції. Тим то на подавану дневниками класифікацію сторонництва і їх політичні напрями і змаганя не можна зовсім на певно покладати ся.

Одно не підлягає вже ніякому сумнівови, що в теперішній думі має велику перевагу правниця, зможена з крайних реакційників, з т. зв. правих і з октобристів. Числова сила сих трех сторонництв правиці і їх взаємини, котрі нададуть пятво цільній правиці, виробить ся переогодом в практиці і тоді буде можна мати ясний образ характеру правиці. Одначе вже сам вибір президії думи, котра з підмогою октобристів дістала ся в руки крайньої правиці і промова президента Хомякова, про котру ми свого часу писали, показує, що зневіра, з якою суспільність віднесла ся до нової думи, була зовсім виправдана.

На 442 послів думи вийшло з послів другої думи ледви 60, а з першої думи опинило ся в теперішній думі лише 7 і се також кидає яскраве світло на склад і можливий напрям третьої думи. Вельми значне число, бо около 50, вийшло таках

послів, котрі в загорілими ворогами конституційного устрою держави, а рішучими прихильниками самодержавія.

Отся обставина буде неперечно заманювати двірські і чиновничі круги гадати підпори в тім сторонництві, щоби звести думу до становища дорадного збору. А сего можна тим більше побоювати ся, позаяк відома добре хиткість самого володаря і єго прихильність для «союза русских людей».

Першою роботою думи була адреса до царя і розправа переведена і покинчена протягом одного засіданя ухваленем сеї адреси. Отся розправа адресова кидає певне світло на політичний характер і напрям думи. Із сеї розправи вийшли побідно октобристи на обидва боки, позаяк не допустили до адреси ані вислову конституція ані самодержавія. Неперечно найзамітнішою хвилиєю адресової розправи була знаменна промова Гучкова, провідника октобристів, котрі розпоряджають 157-ма голосами в думі і виконали рішучий зворот в право.

Се зближенє октобристів до крайньої правиці викликало навіть поміж поступовійшими членами сего сторонництва велике невдоволенє і тому Гучков намагав ся втихомирити роздратовані уми конституційних прихильників в думі проголосив з мовниці конституційну програму октобристів, котрих вважають правительственным сторонництвом. Замітно, що Гучков зазначив виразно належність сего сторонництва до конституції, назвав маніфест з 30. жовтня добровільним зреченєм царя з необмеженого самодержавія а думу законодатним тілом, а на останку відклонив рішучо змаганя двірських кругів, котрі не хотять бачити в жовтневім маніфесті ніякого обмеженя царської власти.

Промова Гучкова може промостити дорогу до порозуміня між конституційними сторонництвами думи і приборкати змаганя реакційників та яказати правительству шлях, яким би повинна прямувати конституційна монархія. Тимто промова Гучкова неперечно стане важною політичною подією, наколи він ділами піддержить свої конституційні погляди.

Адреса вироблена гр. Уваровим і ухвалена о дн о г о с н о звучить: «Ваша Величність зволили скликати послів третьої думи, щоби їх повитати і ублагати Божого благословеня для теперішньої законодатної роботи. Вважаємо своїм обовязком В. Величности вислови-

ти чувства нашої преданности і вдяки за надану Росії народну репрезентацию, затверджену основними законами. Доложи-мо всіх наших сил, всего нашего досвіду і знаня, щоби утвердити маніфестом з 30. жовтня завдяки волі В. Величности відновлений державний устрій, успокоїти вітчизну і забезпечити законний лад, розповсюдити народну просвіту, двигнути загальний добробит, скріпити велику силу неділимої Росії і тим оправдати довіре монарха і народу».

Про се, які вигляди розкривають ся в новій думі для української справи, поговоримо при иншій нагоді.

З Праги.

(Катол. рух між Чехами в Чехії. Архивер. посланє кард. Скербенського.)

До 1894. року не було в Чехії поважного руху між чеським народом на христ. основі а нема вже що говорити навіть про таке сторонництво. Духовенство стануло вправді на чолі народного руху, але занедбало утворити катол. сторонництво чеське. Правда, що спершу весь нарід був зєдинений в «народнім сторонництві», котрого провідниками були Паляцкий і Рігер. У 80-их роках повстало «катол.-політичне товариство», але основанє шляхтою представляло лише частину народу. Духовенство, що стояло вірно при Рігері, упало разом з ним, коли при виборах в 1891 р. вольнодумні молодочехи побили на голову старочехів. Духовенство уступило знеохочене на бік, а католицке населенє попало під вплив перенятих гуситизмом і лібералізмом молодочехів.

Поправа сих сумних відносин вийшла від католицких робітників. На вічу в Літомишлі 1894 дали католицкі робітники почин до заснованя христ. союзного сторонництва, що вже в 1897 при виборах з Куриї до держ. ради заявило свою силу. Вправді не осягнуло нове сторонництво ніякого мандату, але зібрало значне число голосів і вислід був очевидний. Дальший зріст сторонництва спинювала завзята боротьба, що проявляла ся між консервативною а демократичною струєю. Демократична струя була рухливіша, єї провідники агітували, організували нарід, селян, робітників.

Після довгих переговорів повело ся в червці 1906 р. зєдинити на зверх три християнські сторонництва, але не доведено до того, щоби тісно злила ся староконсервативна струя з демократичною. Демократичне крило остало і на дальше рухливим. Заснованє ним християнсь-

ске товариство хліборобске здобуло для сторонництва 7 катол. народівців при виборах до держ. ради. Шляхта, навіть та, що на кат. вічах виступає яко представниця католиків, піддержувала в останніх виборах з малими, але тим більше похвальними виїмками, ліберальних хліборобників.

Такі тепер відносини між чеськими католиками. Ми в демокр. таборі сподіваємося всеж таки, що консервативна шляхта зрозуміє наостанку свою задачу і залишить кокетованє з ліберальними хліборобниками і більше дбати ме про інтереси християнського загалу як про станові інтереси. Інакше прийде до заснованя власної на демократ. основах опертої катол. партії, котра мала би найліпші вигляди. Не менше як 15 мандатів завдячує хліборобске сторонництво гиключно помочи катол. виборців в доповняючих виборах. Також деякі молодочехи вийшли до держ. ради лише з підмогою катол. виборців. Се може служити доказом, що сторонництво катол. народівців в чеських не має відповідного своїй силі числа мандатів в держ. раді і що се сторонництво має перед собою гарну будучину.

Могутнім прикладом для нас була робота і успіхи віденьських христ. суспільників, а передовсім приклад д-ра Люєгера. Як на славу німецьких католиків кинено оклик Germania docet, так катол. Чехи можуть сказати Vindobona docet, бо приклад д-ра Люєгера був для них могутною попукою.

Чимало до зросту катол. руху в Чехах причиняє ся рішуче пособлюванє з боку владик. Свого часу наведений був зміст архиєр. послання єпископа Дубрави, а тепер подамо зміст такого послання кардинала Скербенського. На вступі зазначає, що не так то давно, як горстка вірних кат. Церкві подала собі руки, щоби організувати народ до христ. основах і покористуватись новим виборчим законом. Тою самою гадкою був одушевлений єпископат в Чехах, виступивши з спільним архиєр. посланєм до народу і робота не була марна. Нарід вступив на превелику радість до боротьби в ім'я віри і катол. переконаня, бо тепер поневіряють найсвятіші чувства наші, підривають підвалини христ. родин, святість супружа і християнське вихованє молодіжи. Супроти того ми приневолені зєдиняти широкі верстви народні під прапором Церкви. Ми не можемо ждати а треба нам іти в народ, розбуджувати і плекати христ. катол. свідомість. Але на тім не можна поперестати а треба іти в сторони, де се ще занедбано.

Я наміряю, пише кард. Скербенський, в мой епархії всіми способами пособляти католицькій організації і в тій цілі видам по нарадах з досвідними мужами начерк окремої інструкції через єпископів клирови. Буду при тім бачити на потрібну свободу руху духовенства і узглядняти му всякі бажаня і потреби, що ділу організації катол. пособляють. Учім ся від ворогів, з якою ревностю они заходять ся, щоби відривати дітий від лона церкви. З прапором Христа, єпископи і священники, ідім в народ, трудім ся після сил і спромоги для оборони найдорожших скарбів, а Спаситель, котрий заповідав, що остане між нами аж до кінця світа, дасть нам поміч і охорону.

Отсі приклади повинні би і в Галичині найти голосний відгомін.

Найболючіше місце...

(Письмо з Золочівщини).

(Конець).

Хоть в спільнім обіжнику Ординариятів з дати 30/XII. 1892 р. Ч. 1139 орд. читаємо, що духовні власти мимо заведєня фонетики в школах і урядах «въ своемъ урядованью будутъ держатися и на дальшее дотеперішном правописи такъ званої етимольогично-фонетичної», «дотеперішної» то значить такої, якою написані сі слова дотичного обіжника, то мимо сього запевненя за 19 літ істнованя Аеп. Вѣдомостей, їхній правопис вже перебув чотири зглядно пять метаморфоз і то в напрямі до фонетики. Як сі зміни виглядали, подаю понизше для перегляду образок найважнійших особливостей кожного періоду.

1) від 1889 до 1890 р. — «содержанье» — «отъ» — «есть, мое», — «робить», — «дьякъ».

2) від 1891 до 1893 р. — «содержанье», — «отъ» — «есть, мое», — «робить» — «дьякъ».

3) в 1894 р. все так само як в попереднім періоді, лиш подекуди несміло вкрадаєть ся буква «в», бо знаходимо пр. і «есть», «мое» і «есть», «мое».

4) від 1895 до 1900 р. — «содержанье», — «отъ» — «есть», «мое», — «робить» — «дьякъ».

5) від 1901 до 1907 р. — «змість», — «хдъ», — «есть», «мое» — «робить» — «дьякъ».

Коли порівнаємо сю еволюцію з еволюцією правопису в інших публікаціях, які так само майже всі сі ступні переходили, а сьогодні вже печатають ся фонетикою, та коли зважимо, що там ті скорше зачали виходити а не переходили першого періоду з «отъ» і «дьякъ» і т. п., то нічого дивного, що прийняте фонетики Аеп. Вѣдомостями в нормальнім ході подій не можна припускати скорше як за десять літ. Возьмім для приміру «Дѣло - Діло». Оно почало виходити в 1880 р. і хоч перед ним інші часописи як «Вечерниця», «Мета», «Правда» печатали ся фонетикою, оно в своїй наївности, що скаптує москвофілів і зискає більше переплатників почало друкувати ся псевдоетимольогією, але відразу після взірця 3-ого періоду Аеп. Вѣдом. В яким часі перейшло на повисше вказаний взорець 4-ий, а опісля 5-ий, докладно не знаю, бо не маю під рукою всіх річників «Діла». Знаю лишень, що як найточнійше переходило оно всі сі перmutації. Знаю дальше, що в 1902 році почало бути «сорокате», то значить заголовок газети і деякі статі печатали ся етимольогією, а деякі статі фонетикою. Аж від 2 мая 1902 р. ціле «Діло» появило ся в фонетичнім одязі. Опісля перебуло оно ще одну перmutацію а то аж сього 1907 року, бо заміст форм «его», «ему» та заміст окінчень — «ский», — «цкий» яло писати «його», — «йому», — «ський», — «цький».

Впрочім фонетика, правда, дуже а дуже несміло вкрала ся недавно щось дватри рази і до Аеп. Вѣдом. Перший раз в 1906 р. в ч. 4. уміщено комунікат ц. к. Намісництва з д. 12/V. 1906. Ч. 57995 в справі вінчань військових осіб, в такій формі, як з Намісництва прийшов не «перекладаючи» його на етимольогію, відтак таке саме находимо в ч. X тогож року, вкінці в чч. 4. і 8. з 1907 р. поміщено фонетикою анонс «Руської щадниці в Перемишлі».

Се вже великий поступ, коли зважимо, як то давнішими часами тяжко було фонетичі відрапати ся на сьвятоюрську гору. Досить лише згадати долю моли-

твенника д-ра Пулюя з рефератом пок. офіцияла о. Милюновського і відповідь д-ра Пулюя п. з. «Лист без коверти» з 1871 р.

Зваживши отже, що фонетика в церковних кругах вже тепер не така страшна, як була; зваживши, що, мимо припорученя згаданого висше обіжника з 1892 р., щоби все духовенство уживало в своїх прошенях і поданях лише етимольогію, більшість духовенства нині пише свої урядові письма до Консисторії фонетикою і там вже тих письм не відкидають — бо годі живу струю загатити; зваживши далі, що фонетику офіцияльно приймили в своїм урядованю ОО. Василяни і Ректорат духовної семінарії а останніми днями і новий єпископ для Америки Преосв. Сотер Ортинський; зваживши вкінці, що все житє і ввесь церковний літературний рух проявляєть ся лише в українськім таборі нашого духовенства, а противний московский табор від кількох літ не появив ніже одної печатної стрічки, — ясно виходить, що житє і будучність в таборі нашім, а противний табор находить ся в стадії *magasmus senilis*. Cui bono отже проявляти таку нерішучість, таку якусь неясну посередність...

Так отже останна пора завести сю однообразність з цілим гуртом напої суспільности а сю жмінку полишити на боці, нехай собі спокійно чахне, маліє, зникає. Події останніх днів не ворожать вже їй довгого животіння. Колись перед кільканацяти роками в семінарії було сього нарібку чи не половина, нині їх всього навсього сорок душ і то та горстка лише животіє. Нема їх ні в «Католицькім Сході», ні в «научних кружках» ні в «читальни». Дримає собі над «Галичаніном» тай тільки.

Длятого ввиду всього висше сказаного, ми сьвященники, які причисляємо ся до українського національного табору, повинні розвинути як найширшу акцію за тим, щоби в найближшій будучині т. є. з почином 1908 р. офіцияльним правописом наших духовних властей стала фонетика. А сю акцію думав би я в сей спосіб повести, щоби у всіх деканатах наших епархій сьвященники нашого табору займили ся уложенем відповідної петиції і заосмотривши підписами всіх кондеканальних Українців вислали такі петиції на руки своїх Преосвещених Ординариятів.

Для приспішеня справи і уникненя замішанини треба би держати ся такого порядку. В кождім деканаті в такій першій місцевості (в поазбучнім шематизмовім порядку), де мешкає сьвященик Українець, сей сьвященик напише таку петицію, підпише її і перешле найблизшому в шематизмі товаришеви по народности. Коли так підписана петиція дійде до останнього в деканаті, сей вишле її на адресу Високопреосвещеного Митрополита зглядно свого Преосвещ. Єпископа. Тож до діла, дорогі в Христі Братя. Покажім, що ми всі одної думки. Підписати петицію, се безуслівно обовязок кожного, хто не почував себе Москалем. Може зайти таке, що хтось, хоч щирий Українець, сам завсїгда уживає т. зв. етимольогію, бо такого правопису в школі навчив ся і до нього навик і задля сього здержуватись ме з підписанєм петиції. Однакож така повдержливість не мала би рації, бо ніхто нікому не боронить писати, як собі хоче, але тут іде о показанє солідарности і то солідарности не якої вузко партійної, але солідарности народної, обчисленя своїх сил і уникненя на будуче всяких підозрінь. Від тепер ясно покажім, хто якої народности чи Русин-Українець чи Москаль!

Для обчисленя своїх сил добре було би про висланє кожної петиції повідомляти редакцію «Ниви» і просити ре-

дакцію о кождоразове зареєстроване підписів. А може було би вказаним, щоби в сій справі могли коли сими часами бути на аудієнціях у наших Преосвящених Владик корпоративно наші послісвятченики Вл. оо. Богачевский, Войнаровский, Онишкевич, Фолис і Яворский?

Василь Золочівець.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар.** Ві второк: руско-кат.: Григорія, Атавасія; римо-кат.: Франціска. — В середу: руско-кат.: *Введенє Пр. Бог.*; римо-кат.: Варвари.

— **З київського українського наукового товариства.** На останньому науковому засіданні київського тов-а О. Грушевський прочитав свою розвідку «Нові матеріяли до біографії Костомарова». В тій дуже цікавій розвідці О. Грушевський чимало місця уділив і Кирило-Методієвському товариству та славянофільству. Зродилося славянофільство в Харкові, в якому було декілька професорів славян; воно знайшло собі спочуте серед тої сербської людности, що в значнім числі проживала навколо сего великого міста. В дальшому розвитку славянофільства треба відділяти дві течії — українську і московську. Українське славянофільство ставило своїм завданням об'єднати всіх Славян на принципах федеративного державного строю. Московські славянофіли проповідували «сляніє» всіх славянських народів «въ рускомъ морѣ», яке поглинуло їх, не лишивши по них і сліду. Після того читав розвідку Б. Грінченко: «Пісня про Дорошенка та Сагайдачного». Користуючись друкованими матеріялами і власними спостереженнями, доводив він, що пісня ся не народня і зложена наприкінці 18 століття.

З приводу сєї думки Б. Грінченка виникли довгі дебати, в яких взяли участь проф. Перетц, О. Грушевський, О. Левіцький, М. Лисенко, О. Косач, д. Мишуга та інші. Промовці доводили, що пісня ся надзвичайно популярна в народі і що нема ніякої рації вважати її ненародною. Особливо цїні уваги що до форми і ритму народніх українських пісень зробив проф. В. Перетц, на думку якого пісня

про Дорошенка та Загайдачного зложена ніяк не пізніше кінця 17. віку. Проте Б. Грінченко лишив ся при своїй першій думці. Вважаючи на те, що присутні не були приготовлені до такої наукової дискусії, дебати порішено перенести на слідуєче засіданє. На прикінці промовляв М. Грушевський, який сими днями відїхав в Київ і таким чином не може взяти участі в слідуєчому засіданю. Він, між иншим, вяснував перед аудиторією той цікавий процес, що ненародне робить народнім.

— **Різдвяні ферії в школах.** Міністер просвіти зі згляду на те, що сего року послідній день шкільний перед Різдом після латинського обряду припадає в понеділок, розпорядив, щоби нвука перед феріями різдвяними закінчила ся сего року виїмково вже в суботу дня 21. грудня в полудне.

— **Відділ „Сільського Господаря“ в Перемишлях.** Дня 29. листопада відбули ся в Перемишлях конституєчі збори відділу тов-а „Сільський Господар“. Отворив їх заслужений економічний організатор Перемищини о. Захарясевиц, вказуючи на ціль того нового в Перемишлях товариства, та запросив делегата головного відділу о. Дуткевича з Цішока, до виголошеня реферату. Основного, популярного і інтересного викладу на тему потреби зорганізованя нашого рілньничого стану, який творить gros нашого народу, вислухали зібрані з великим заінтересованєм. В дискусії забирали голос майже всі присутні селяни, висказуючи радісь в причини утвореня тої організації та засипували бесідника своїми питаннями і дезидератами. Обговорено наші відвєсани до „с. k. Towarzystwa gospodarskiego“ і сконстановано згідно, що треба окремо в своїй господарській організації працювати над підношенєм рілньничого стану, закупаючи спільно господарські машини, погної, основуючи овочеві шкільки, взірчені пасіки, стайні зародові і т. и. Вкінці приступлено до вибору відділу, в склад котрого увійшли: о. декан Гинилевич яко голова, пп. Микита, о. Захарясевиц, Коренець, Кицула, виділовими а о. Калужняцкий і п. Шумелда заступниками. Багатиб належало, щоби як найбільше наших господарів вступило до товариства і дало тим підставу єго розвиткови. Вкладки в квоті 2 К річно приймає касир товариства проф. Д. Коренець в Перемишлях, ул. Косцюшка ч. 7.

— **Крадіж Шевченкового „Кобзаря“.** З початком сего року вийшов в Петербурзі „Кобзар“ Т. Шевченка в накладі 10 тис. примірників. За три місяці розкуплено весь наклад. Тому видівці почали готувати нове виданє „Кобзаря“ повнійнє чим попереднє. Заки появило

ся се нове виданє, вийшов инший наклад „Кобзаря“, про що в „Раді“ пише д. В. Д-ий з Петербурга: «Коли се сьгодні рано захожу на Невському в книгарню, а мені кажуть: „не угодно вамъ повенькую книжку малоросійську: Шевченки „Кобзарь“. Тільки что-сь получено». Еге, думаю, які проворні: у нас ще й обкладинка ледви чи видрукована, а вони вже й продають. Певно, що наборщики вкрали кілька примірників та й у книгарню продали. „А давайте — но!“ Дають мені: Читаю: „Т. Г. Шевченко. Кобзарь (сѣ портретомъ). Цѣна 1 руб. 50 коп., безъ пересылки. С.-Петербургъ, 1907“. Книжка в велєнкуватій обкладинці, чималого формату, але худенька. Заглядаю в середину—388 сторінок. Далі гляну—а воно з *Ъ* та *Ы*. І портрет знакомий — у шапці, руки на колїнах складені. Доволі було тільки кілька листочків перегорнути у книжці, щоб сказати, що се за виданє: се передрук „Кобзаря“ петербурского виданя 1883 року: тим самим правописом, з тими самими шматками віршів замість цїлих, без усього того, що до р. 1906 ховало ся по заграничних виданях,—одно слово те, що й зараз ще можна добути за 35 коп. (Старе київське виданє). Тоді згадав я, що в останньому числі (№ 17) „Книжної лїтописи Главного Управленя по дѣламъ печати“ (од 3. ноября) читав я про нове виданє „Шевченко, Т. Г. Кобзарь. Спб. 1907. Ц. 1 р. 50 к. 5.000 экз.“, але певніснїйкий собі був, що то якийсь Білоусовський, чи ще якийсь там переклад, — то й нехай здорові, думаю, видають!».

— **Всепольські демонстрації у Львові.** В суботу вечером академічна і гімназіяльна молодіж польска урядила похід з промовами в під університету під памятник Міцкевича а потім потягнула під німецький консулят при ул. Мохнацкого. До консуляту не могла дістати ся, бо улицю замкнула поліція подвійним кордоном. Вчерашної неділі в полудне по вічу в ратуши, на якім запротестовано проти гактистичної політики Прус, велика маса народу пішла демонструвати під німецький консулят. На площі Фредра похід задержав ся і перед очами поліції спалено прусского орла і портрет німецького цїсаря Вільгельма серед гримих окликів товпи. Потім почали ся переговори провідирія походу з комісарями поліції, щоби похід пропущено під консулят. Розуміє ся, що поліція не подїляла патріотичних вибухів демонстрантів, але вдоволяючи просьбі посунула ся о кількадесят кроків в глибину улиці Мохнацкого, але дальше не пустила демонстрантів. Товпа повернула звідтам під готель Жоржа, де мав замешкати новий німець

Матеріяли до історії зносин Галичан з Буковинцями.

Ч. 85.

Побут Із. Воробкевича у Відни 1868 р.

Дня 18. липня 1868 виїхав Із. Воробкевич до Відня, учити ся науки гармонії, щоби стати дефінітивним професором співу у православних богословів в Чернівцях. По дорозі вступив до Львова до свого брата Григорія, котрий тоді був там святчеником при православної церкви; а 21. липня був уже Із. Воробкевич у Відни. В тім місті учив ся він три місяці. З того часу затримала ся єго німецька кореспонденція з женою Леонтіною. З сєї кореспонденції ми виїмаємо тільки дєшо, потрібне до житєписи Із. Воробкевича, а всякі приватні справи, описи Відня, житя у нїм і т. п. опускаємо.

У Відни пробував тоді довший час єпископ Буковини Гакмав. Він дуже заняв ся Із. Воробкевичем, виробив єму запомогу через секційного радника Ірєчка і умовив ся з капельмайстром і професором консерваторії Францом Креном що до єго науки. Воробкевич почав учити ся. Уже 29. липня 1868 писав він до жєни про свою науку: „Не такий чорт страшний, як намальований! Я гадав

собі, хто знає, яка тяжка буде моя наука, а тепер бачу, що зовсім легка, і тільки тепер пізнаю, скільки я вже сам знаю теорії музики. Що він мене учить, те все мені відоме, а навіть — слово даю — я у свого учителя находжу подекуди недостаточні відомости. Отже нема чим журити ся, все йде мені дуже добре“.

Крен був дуже вдоволений своїм учеником; той справді пильно учив ся три місяці, писав композиції, між иншим грецьку літургію; ходив, о скільки скуві засоби позваляли, до опери, взагалі використав час належито. Про успіхи Із. Воробкевича свідчать найкращє свідoctво, яке єму дав Крен. Ми подаєм єго тут у дословній перекладї:

Свїдоцтво.

Мені незвичайно приємно, що можу сказати, що всєчєснїйший пан Ізидор Воробкевич, теперішній учитель гр. орієнт. хорального співу в Чернівцях на Буковині, учив ся у мене науки гармонії теоретично і практично з невтомною пильністю і особливо гарним успіхом. Єго хоря, церковного і сьвітського характеру, скомпоновані в тім часі, свідчать про композиторський талант, дуже гідний уваги; під зглядом мелодії і гармонізації треба їх уважати вдатними, уложєне голосів (Stimmführung) у них чистє і пливучє. Річ певна, що хто знає писати з успіхом для співу, той має також кваліфікацію і для науки співу, тим більше, що всє пан студіював також з

дуже гарним успіхом теорію співу, поведєне з ріжнородними голосами і т. п. Тому я, як голова і управитель церковного хору і висшої школи для науки співу можу єго поручити після мого найліпшого пересвїдченя.

Відєнь, 20. жовтня 1868.

Франц Крен,

капельмайстер ц. к. надворної церкви св. Михайла і професор науки гармонії в музичній консерваторії у Відни.

Перед відїздом, 17. жовтня 1868, був Із. В. у славного критика Ганслїка. „Сєгодня — писав він — був я у д-ра Едварда Ганслїка, найбільшого музичного критика Європи, котрий також має посаду в міністерстві освїти; мені секційний радник Ірєчек казав єго відвідати. З тим панєм розмовляв я цілу годину, а то про стан музики на Буковині, про гр. православний хоральний спів і т. п. Я мусїв єму навіть дєшо заспівати. Одним словом учений, якому пари нема“.

Дня 21. жовтня 1868 був уже Із. В. з воротом у Львові і бачив ся з деким з львівських громадян.

Далі подаємо листи, писані до Із. В.—а до Відня і пізнійші. Тут уже декотрих листів бракує; нема такої цїлости, як у попередній кореспонденції.

(Дальше буде).

кий консуль фон Реден і вибила шиби в брамі. Небавом прибула поліція і розігнала демонстрантів.

— **Фундація на славянські зїзди.** Оноді на запросяни пос. Маркова зїбрали ся в парламенті у Відни послі: Крамарж Кльофач, Бакса, Калїна, Фресь, Дїрїх, Грїбар, Баляк, Бянкїні, Мандїч, Іванїчевїч, Штекель і Глїбовїчкїй, щоби нарадити ся над ужитєм фундації 100.000 рублїв призначеної проф. Алекс. Борзенком на уряджуване славянських зїздів в Росїї. Реферував п. Марков. Цїль зїздів має бути строго культурна. Нареди ведено в російській мові.

— **Від дирекції «Дністра»** дістали ми до прилюдного оголошеня отсю заяву: Дїйшло до нашої відомости, що деякі аквізиторї розїслані по краю львівськими посаговим Товариством «Аврора» (Aurora) бажючи серед рускої суспільности повискати члевів для того Товариства, представляють людям, будьто би «Аврора» була якоюсь «відногою» Тов-а «Дністер» і оставала в ним в тїсних зносинах, будьто би «Аврора» мала в «Дністрі» своє конто для доконуваня влат і виплат, а навіть будьто би аквізиторї «Аврора» були вислані на зарядженє дирекції «Дністра». Супротив того для уникненя можливих непорозумїнь заявляємо, що межї Тов-ом «Аврора» а Тов-ом «Дністер» нема зовсім ніякої звязї і ніяких зносин; «Аврора» наймила собі льокаль на канцелярї в чиншовїй камениці «Дністра» а позатим не має ніяких дїл з «Дністром», а специяльно не в правдою, будьто би «Аврора» була «відногою» «Дністра» або мала в «Дністрі» своє конто, ані аквізиторї «Аврора» не мають ніякого уповаженя покликувати ся на «Дністер» і як нас запевнено, роблять се навіть без відомости дирекції Тов-а «Аврора» котрому арештою сею заявою зовсім не хочемо шкодити ані не робимо закиду. Львів, дня 1. грудня 1907.—Дирекція Товариства взаїмних обезпечень і взаїмного кредату «Дністер».

— **Агітація за еміграцією до Парани.** Заступник бразилїйського Товариства будови залїзниці С. Паольо-Ріо Граанде, граф Ле Гон, приїхав до Галичини, щоби тут намовляти людей до виїзду до полуднево-бразилїйської удїльної держави Парани. Гр. Ле Гон обїцює емігрантам, що будуть могли близько маючої побудувати ся залїзниці закупити від Товариства залїзничого на корисних услївах землю, або коли не мають потрібного капїталу, знайдуть добрий заробок яко робїтники при будові залїзниці. Крім того обїцює ся емігрантам, що кошти подорожї до Парани будуть їм заплачені. Що до близших услївїй поселеня емігрантів на територїях Товариства залїзничого, нема досї певних вїстїй. Не звїсно, де тотї територїї знаходять ся, чи суть добрі і придатні під рілїну управу, дальше чи колонїзаційний план Товариства залїзничого є вже установленїй і затвердженїй правительством держави Парана. Також що до услївїй праці при будові залїзниці незвїсно нічого. Зарїбки, які гр. Ле Гон обїцює, суть о много висшї як зарїбки за звичайні роботи, плачені в Парані. Нема ніякої певности, що Товариство залїзниче буде своїм робїтникам платити дійсно так високї зарїбки. В виду тих обставин є пожаданїм, поки що бути обережним і доки нема докладнїйших та для емігрантів корисних вїстїй, держати ся в як найбільшїй резерві супротив заходів гр. Ле Гона. Треба стеречи ся, щоби не запалювати ся дуже єго проєктами і пам'ятати, що вже дуже багато галицьких емігрантів зробило в Бразилїї як найгіршїй досвїд.

Оповідки.

— **Іменованя.** Цїсар іменував радника двора в адмін. трибуналі д ра Юліяна Клеберга віцепрезидентом намісництва у Львові. — Віцепрезидентом окр. суду в Станїславові іменованїй радник вишого суду кр. Іван Лїсяк. Радниками висш. суду кр. у Львові іменовані: Герман Тарфайн у Львові, Йос. Зайдлер в Чернівцях, Йос. Оганович, Володєл. Прокопович, Йос. Сваричевскїй і Антїн Дольницькїй. Ра-

дниками висш. суду кр. трибуналах І. інстанції іменовані: Мар. Маєр в Тернополї, Фл. Малиновскїй і Ів. Лякчїнскїй у Львові, Як. Лебенштайн в Стрию, Григорїй Харак у Львові, Йос. Крїстель в Чернівцях і др. Корнїло Кисїлиця в Сучаві. Радник кр. суду Ераам Мандичевскїй в Чернівцях дістав титул і характер радника висш. суду кр. Львова.

— **Крива рада шкільна** іменовала Фр. Велькєра учителем гімназїї в Сокалі, Вас. Безкоровайного заст. учит. в рускїй гімназїї у Львові, Мих. Вояса заст. уч. в гімн. в Стрию, Мих. Гловяка заст. ул. в муж. учит. сем. у Львові і о. Івана Алексєвича руским катехитом у Львові.

Посмертні оповїстки.

— **Мирослава Попович,** 10-лїтна донечка с. Ігнатїя Поповича, пароха в Городниці коло Городенки, упокоїла ся дня 30. листопада по тяжкїй недужї шарклатїни. В. й п.!

Телеграми

з дня 2. грудня.

Київ. Студенти університету урядили позавчера віче мїмо заборони ректорату. Полїція арештувала 500 студентів і випустила їх аж другого дня.

Париж. Агенція Гаваса доносить, що на альжирско-мароканській границї коло Потсей кїлька мароканських племен напали на французкї позиції. Французке військо спершу дофнуло ся, а діставши підмогу, прогнало нападників.

НАРОДНА ГОСТИННИЦЯ.

Готель, реставрація і казарня — ріг ул. Сикстускої і Косцюцька у Львові.
Приїхали дня 30. листопада і 1. грудня с. р.: В. Вахтель, Відень; Минодора Степанів, Вишнївчик; Проць Коваль, Вербиця; Петро Левко, Вербиця; Степан Крайковскїй, Рїздван; Іван Терпливець, Рїздван; Пилип Зрада, Вербиця; др. Ед. Кляйн, Самбір; Юрїй Скибинський, Яблонівка нижня; о. Єр. Моравскїй, Криве над Сяном; Ем. Шолїна, Скала; Вол. Федак Янів; Григ. Гуменюк, Тернопіль; Іван і Зофія Ражаловскї, Цїшанів; Ром. в Бачинський, Лїско; Павліна Петрикова, Перемишль; Волод. Бородайкевич, Відень; Антїн Заревич, Сколе; др. Терлецкїй, Турка.

Colosseum

в пасажи Германів

при ул. Соняшнїй у Львові.

Нова сензацийна програма.

від 1. до 15. грудня 1907.

Щоденно о год. 8. вечер представлено. В недїлі і свята 2 представлено о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятницї High-Life представлено. Бїлети вчаснїйше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвїка ч. 5.

„Псалтиря розширена“

в дусї християнської молитви і пр. для ужитку церков. і молитвенного, поручена всіми трома Ординарїятами. — В оправі 4 кор., брошурована 3 кор. 50 сот. Висїлає за попередним присланєм грошїй, або послїплатою: А. Слюсарчук, парох Рунгурї, п. Печенїжнї.

При закупнї товарів просимо покликувати ся на анонси нашої часописи!

ДОБРИЙ АПЕТИТ

дістанете по ужитю

Кайзер'а

Pfeffermünz-Caramellen

Випробовані і поручені лікарями.

Необхідні при лихим травленю, безапетитности, жолудковім болю і т. д. Відсвіжуюче і оживляюче средство.

Пакет 20 або 40 сот. у всіх аптекках і дрогуєриях.

(2-12)

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк

Гіпотечний

Відділ депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до переходя папери вартїсні і дає на них завдатки.

Крім того впроваджено подїбно як в інституціях заграничних т. зв.

Сховки депозитові.

(Safe Deposits)

За оплатою 50 до 70 корон річно, депозитар дістає в сталевїй касї панцирнїй сховок до виключного ужитку і під власним ключем, де безпечно і дискретно переховувати може своє майно або важкі документи.

Під тим зглядом поробив Банк гіпотечний як найдогіднїйшїй зарядженя. Приписи дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у відділі депозитовім.

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1907.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:25	9:50
Кракова	7:25	9:45	—	8:40	2:31
Рїшева	—	—	1:10	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:16	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:25	—	9:00
Черновець	—	—	3:35	—	12:20
Станїславова	5:55	—	—	—	—
Коломїї	—	10:05	—	—	—
Стрия	7:29	11:50	3:51	—	10:50
Пустомит	7:29	11:50	3:51	9:40H	10:50
Самбора	8:00	10:30	1:55	—	9:20
Любїня	8:00	10:30	1:55	9:20	11:50†
Рава рускої	7:10	12:40	4:50	—	—
Янова	8:22	1:15	5:00	9:25	10:10†
Брухович	7:10	12:40	1:4†	4:50	8:20
Брухович	10:05†	—	3:25	5:30	9:35†
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:25	9:50

Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	в ночі
Кракова	3:45	8:25	2:45	7:05	11:10
Кракова	—	8:40	6:15	7:20	12:45
Рїшева	—	—	4:05	—	—
Підволочиск	6:20	10:45	2:17	7:00	11:15
Черновець	6:10	9:20	1:55	—	10:4†
Черновець	—	—	—	—	2:31
Станїславова	—	—	—	5:50	—
Коломїї	—	—	2:35	—	—
Стрия	7:30	—	2:28	6:25	11:30
Пустомит	7:30	10:45H	1:28	6:25	10:30
Самбора	6:00	9:05	4:30	—	10:51
Любїня	6:00	9:05	2:10†	4:30	10:51
Рава рускої	6:12	11:05	—	7:10	11:35†
Янова	6:58	9:15	1:35†	3:35	6:30
Брухович	6:12	11:05	2:28	5:45	8:34†
Брухович	9:05†	12:41†	3:45	7:10	11:35†
Зимної води	3:45	8:40	4:05	7:20	11:00

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатанї товстим друком. — Поїзди їдучї лише в недїлі і свята означенї † — в недїлі і свята від 26/6 до 15/9 буквою Н, — в недїлі і свята від 1/6 до 31/8 що день буквою Л.